

Інвестиційні та інноваційні процеси

УДК 338.439

JEL G1.11, G3.31

І. О. Іртищева, І. С. Крамаренко

Інвестиційна привабливість економіки: міжрегіональні асиметрії

Висвітлено специфіку інвестиційної привабливості економіки України та її регіонів, досліджено міжрегіональні асиметрії надходження інвестицій. Доведено, що у забезпеченні виходу економіки з кризового стану і стабільного її розвитку вирішальну роль відіграє науково обґрунтована інвестиційна політика державних і регіональних органів влади. Саме вони визначають реальні джерела, напрямки і структуру інвестицій, здійснення національних і ефективних відтворювальних процесів під виконання загальнодержавних, регіональних і місцевих соціально-економічних і технологічних програм, відтворювальних процесів на макро-, мезо- і мікроекономічному рівнях. Одночасно створюється й найсприятливіший інвестиційний клімат задля ширшого залучення, поряд з внутрішніми, іноземних інвесторів на взаємовигідних підставах. З'ясовано проблеми залучення ефективних інвестицій та окреслено ключові напрями підвищення інвестиційної привабливості регіонів України.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, іноземні інвестори, міжрегіональні асиметрії

В умовах нестабільності та безсистемності макроекономічних перетворень особливого значення набуває оптимально обраний концептуальний підхід до обґрунтування напрямів розвитку державної та регіональної інвестиційної політики. Державна інвестиційна політика України має спрямовуватись на сталий розвиток національної економіки на інвестиційно-інноваційній основі, забезпечення продовольчої безпеки країни, нарощування експортного потенціалу, застосування узгоджених з нормами СОТ механізмів захисту вітчизняного ринку, створення умов для повноцінного розвитку інфраструктурних елементів.

Теоретико-методологічний і практичний аспекти інвестиційного розвитку національної економіки висвітлюється в роботах відомих українських та зарубіжних вчених: К.В. Балдіна, І. А. Бланка, М. П. Бутка, З. В. Герасимчук, Б. В. Губського, М. Я. Дем'яненка, С. І. Дорогунцова, М. І. Кісіля, М. Ю. Коденської, І. Ф. Коломійця, І. І. Лукінова, М. І. Стегней, О. Б. Мирончук, В. М. Хобта тощо. Здобутки цих учених мають велике наукове і практичне значення. Разом із тим, попри наявність значного теоретичного надбання, існує чимало невирішених питань науково-методичного характеру, що зумовлює необхідність подальшого системного дослідження проблем інвестиційного розвитку національної економіки та її міжрегіональні асиметрії.

Невирішені частини проблеми. У цих роботах закладене вагоме методологічне та методичне підґрунтя для дослідження цієї проблеми. Останнім часом вагомим значенням набуває роль державних і регіональних органів влади у регулюванні інвестиційних процесів, адже саме вони зобов'язані

© І. О. Іртищева, І. С. Крамаренко, 2014.

не тільки забезпечувати все необхідне для нормального функціонування ринкової конкуренції, захищати законні права громадян і підприємств, але й допомагати господарюючим суб'єктам адаптуватися до змін ринкової кон'юнктури, створювати сприятливі умови для залучення інвестицій.

Мета дослідження: висвітлення специфіки інвестиційної привабливості економіки України та її регіонів, дослідження міжрегіональних асиметрій надходження інвестицій, з'ясування проблем залучення ефективних інвестицій та окреслення ключових напрямів підвищення інвестиційної привабливості регіонів України.

Під факторами інвестиційної привабливості регіону розуміють процеси, явища, дії, переважно об'єктивного характеру, що впливають на інвестиційну привабливість галузей і визначають його територіальні особливості. Це, наприклад, вигідність економіко-географічного положення, його природно ресурсний, трудовий, науково-технічний потенціали, рівень розвитку інфраструктури, характеристики споживчого ринку тощо. Відповідно, національна інвестиційна політика розуміється як процес, явище, дія, переважно суб'єктивного характеру, що визначають особливості розвитку національної економіки. На практиці вона являє собою дії державних і місцевих органів влади та управління щодо розвитку інвестиційного процесу, пов'язані з удосконаленням нормативно-правової бази, наданням преференцій для найбільш ефективних і значущих для регіону інвестиційних проектів, розвитком інфраструктури з обслуговування суб'єктів інвестиційної діяльності, гарантуванням безпеки діяльності підприємницьких структур.

Зупиняючись на економічному змісті інвестицій, як фізичного і грошового капіталу, а також інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької й інших видів діяльності в цілях отримання прибутку (доходу) або досягнення іншого позитивного результату, слід зазначити такі позиції. По-перше, вкладення інвестицій – не самоціль, а лише засіб досягнення економічної ефективності, на основі якої можуть бути вирішені різноманітні соціальні й економічні завдання. Тому інвестиційний процес повинен мати соціальну орієнтацію.

По-друге, при оцінці інвестиційних проектів слід мати на увазі комерційну (фінансову) ефективність, що враховує фінансові наслідки реалізації інвестицій; бюджетну ефективність, що відбиває фінансові наслідки інвестиційних вкладень для місцевого та державного бюджетів; порівняльну економічну ефективність, що об'єктивно характеризує технологічні й інші переваги цього інвестиційного проекту і що враховує порівняні витрати і результати, пов'язані з реалізацією цього проекту у фіксованих умовах.

По-третє, не можна розглядати інвестиційні процеси ізольовано від інших соціально-економічних процесів і явищ, що відбуваються в економіці, а тим більше здійснювати їх на шкоду один одному.

Б. В. Губський [1, с. 5] розглядає інвестиції лише як довготермінові вкладення, хоча в країнах з нестабільною ринковою економікою інвестори змушені вкладати кошти в проекти з коротким терміном повернення капіталу. Це зумовлено інфляційними процесами, високими інвестиційними ризиками, що є характерною особливістю для країн з нестабільною ринковою економікою [2].

Якнайповніше і обґрунтовано, на наш погляд, суть поняття інвестицій розкрито в роботі І. І. Лукінова [3].

Інвестиції та їх динаміка служать своєрідним барометром стану національної економіки. Від них залежить економічне зростання та макроекономічна стабільність. Вони дають можливість формувати структуру національної економіки, що відповідає вимогам ринкової кон'юнктури. Інвестиції служать засобом для вирівнювання рівнів соціально-економічного розвитку, допомагають забезпечити зростання рівня і якості життя членів суспільства. Саме цим і підтверджується значущість інвестицій у здійснення процесів суспільного відтворення.

Дослідження теоретичних засад інвестиційного забезпечення має велике значення для розробки методичних і практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності інвестування в Україні. Вдало ці питання висвітлено у працях З. В. Герасимчук [4] та С. І. Дорогунцова [5].

Аналіз джерел [6-10] та проведене теоретичне дослідження дозволили уточнити поняття «інвестиційної привабливості» як комплексної категорії. Інвестиційну привабливість слід визначати як комплекс різноманітних факторів, перелік і вага яких може змінюватись у залежності від:

- 1) цілей інвесторів;
- 2) виробничо-технічних особливостей підприємства, в яке інвестуються кошти;
- 3) економічного розвитку підприємства у минулому, на теперішній час, а також очікуваного у майбутньому економічного розвитку.

Приймаючи рішення про вкладання капіталу у той чи інший інвестиційний об'єкт, інвестор розглядає інвестиційну привабливість комплексно. Інвестору необхідно враховувати забезпечення високої привабливості на всіх етапах інвестиційних рішень, від вибору країни-реципієнта – до визначення конкретного інвестиційного проекту. Звідси очевидно, що інвестиційна привабливість має агрегований характер: нижчий рівень привабливості є складовою вищого рівня. А відтак усі рівні інвестиційної привабливості взаємопов'язані (рис. 1).

Методичні дослідження інвестиційної привабливості мають ґрунтуватись на логіці інвестиційних рішень, що передбачає вкладення коштів

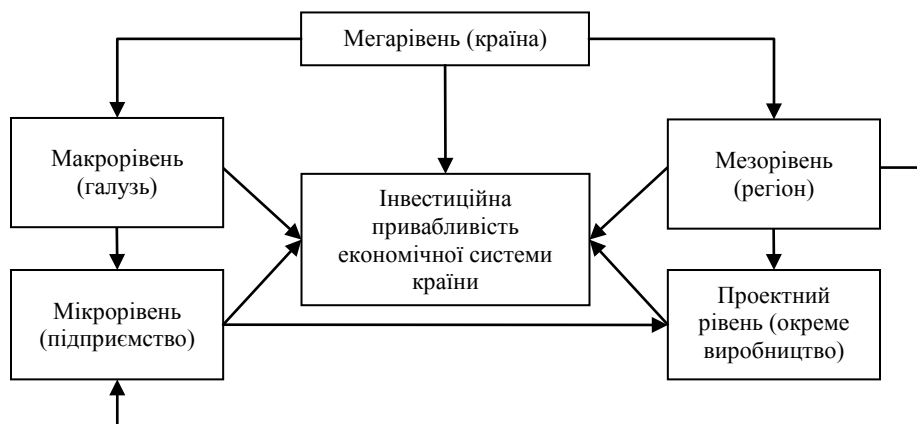

Рис. 1. Багаторівнева модель інвестиційної привабливості економіки

Складено авторами на основі [7, с. 54].

там, де сприятливіші умови інвестування. Оскільки ідеальних умов у реальній практиці не буває, такі рішення приймаються, як правило, шляхом вибору більш прийнятних варіантів серед сукупності можливих. З урахуванням цього розроблено логічну схему процедури пошуку, вибору та прийняття інвестиційних рішень на основі порівняння, що має вигляд алгоритму вибору – спочатку інвестор вибирає країну інвестування на основі міждержавної оцінки інвестиційної привабливості, потім галузь – на основі міжгалузевої оцінки, далі регіон – і так до рівня окремого проекту.

Таку модель пошуку рішень для групи інвесторів, з невизначеними наперед цілями, можна вважати найбільш оптимальною, оскільки вона дозволяє інвестору з різноплановими інтересами та можливостями оцінити інвестиційну привабливість на кожному рівні: країни, галузі, регіону, підприємства, проекту тощо.

В умовах поширеної економічної кризи проблема вирівнювання економічних характеристик для різних галузей економіки постає особливо гостро. В Україні проблеми економічного розвитку здебільшого виникають у формі питань, що торкаються нерівномірного розподілу доходів між регіонами та галузями; різниць у темпах росту і рівня безробіття, оплати праці, а також впливу цих відмінностей на поширення бідності і соціальної напруги.

В Україні основна частка національного продукту створюється в окремих галузях і регіонах, і актуальними за сучасних умов є завдання зниження територіальних диспропорцій, розширення міжрегіональної взаємодії на ринках товарів, послуг, капіталів і праці. Ефективне регулювання розвитку забезпечує функціонування національної економіки як цілісної системи на базі оптимального розміщення продуктивних сил з урахуванням місцевих ресурсів, наявних систем розселення, особливостей історичного розвитку. Основою для здійснення такого регулювання має стати реальна оцінка надходження інвестицій у регіони України.

Обсяг внесених з початку інвестування в економіку України прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) на 1 жовтня 2013 р. становив 56565,2 млн дол. США, що на 2,3% більше обсягів інвестицій на початок 2013 р., та у розрахунку на одну особу складає 1245,6 дол. США [11].

Головним недоліком в інвестиційній діяльності підприємств України є те, що інвестиції спрямовуються у вже розвинені сфери економічної діяльності, відтак менш розвинені галузі втрачають можливість подальшого розвитку. Так, на підприємствах промисловості зосереджено 17752,3 млн дол. США (31,4%), у т. ч. переробної – 14511,0 млн дол. США, добувної промисловості і розроблення кар'єрів – 1664,0 млн дол. США, з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 1466,3 млн дол. США. У підприємства металургійного виробництва, виробництва готових металевих виробів внесено 6207,5 млн дол. США прямих інвестицій, виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів – 3239,7 млн дол. США, виробництва гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції – 1455,0 млн дол. США, машинобудування, крім ремонту і монтажу машин і устаткування, – 1091,7 млн дол. США, виробництва хімічних речовин і хімічної продукції – 1050,1 млн дол. США.

Згідно з чинним законодавством, за станом на 1 жовтня 2013 р. в Україні утворено 11 спеціальних (вільних) економічних зон (С(В)ЕЗ) та

72 території пріоритетного розвитку із спеціальним режимом інвестиційної діяльності (ТПР) в Автономній Республіці Крим та 12 областях України. За даними статистичного спостереження, за станом на 1 жовтня 2013 р. у 6 С(В)ЕЗ та на 14 ТПР реалізуються 109 проєктів. Цими проєктами передбачено надходження інвестицій в обсязі 1121,3 млн дол. США, з них у С(В)ЕЗ – 526,9 млн дол. США (47,0% загального обсягу), на ТПР – 594,4 млн дол. США (53,0%).

За інвестиційними проєктами, що реалізуються, фактично надійшло 1011,6 млн дол. США інвестицій, що становить 90,2% передбачених обсягів, з них 623,6 млн дол. США (61,6% обсягу надходжень) – у С(В)ЕЗ, 388,0 млн дол. США (38,4%) – на ТПР. Українські інвестори вклали 643,0 млн дол. США інвестицій (63,6% загального обсягу), іноземні – 368,6 млн дол. США (36,4%). У січні-вересні 2013 р. – відповідно, 7,5 млн дол. США (30,7%) та 17,0 млн дол. США (69,3%) [12, с. 4].

Але, попри все викладене, спостерігається непропорційний розподіл обсягів залучення інвестицій у регіони України. До восьми регіонів: Дніпропетровської, Донецької, Харківської, Київської, Львівської, Одеської, Запорізької областей, Автономної Республіки Крим та до м. Київ надходить найбільше інвестицій – 87,5% усіх залучених прямих іноземних інвестицій. Це саме ті регіони, що на сьогодні вже є економічно розвиненими та найпривабливішими для іноземних інвесторів.

Для детального аналізу надходження інвестицій у регіони України та виявлення проблем, що стримують розвиток інвестиційної привабливості окремої області, застосуємо АВС-аналіз. Цей метод полягає у виявленні та оцінці незначного числа кількісних величин, що є найціннішими та мають найбільшу питому вагу у загальній сукупності вартісних показників. АВС-аналіз пропонуємо використати при селективному відборі найцінніших і найефективніших для інвестування галузей. В основі цього методу лежить правило Парето, згідно з яким 20% процесів дають нам 80% результативності, а інші 80% процесів – 20% результату. На нашу думку, доцільно використати цей метод при визначенні найменш інвестиційно привабливих регіонів України, саме тих 80%, які дають тільки 20% результату для підвищення загального інвестиційного клімату в цих регіонах.

Згідно з цим методом, досліджувана сукупність прямих іноземних інвестицій, залучена в економіку країни, ділиться на три частини: група А – регіони, до яких надходить найбільше інвестицій; група В – середні за величиною надходжень інвестицій у регіони; С – регіони з найбільшою часткою в натуральному виразі, однак незначні з погляду надходжень інвестицій.

О. М. Соляник у своїй роботі описує емпіричний метод, згідно з яким група А містить найвагоміші об'єкти, на частку яких припадає 80% результату, група В – 15% результату та група С – 5% результату [13, с. 108]. Проведемо групування областей, з використанням АВС-аналізу, за рівнем надходження інвестицій у регіони України за станом на 01.10.2013 р. (табл. 1).

Отже, за даними таблиці 1, ми бачимо, що до групи А увійшли 7 регіонів країни, а це становить 82,77% від загальних надходжень інвестицій в економіку. До цих регіонів належать: м. Київ (47,80%),

Таблиця 1

Групування областей за рівнем надходження інвестицій з використанням ABC-аналізу за станом на 01.10.2013 р.

№ п / п	Назва області	Сума прямих іноземних інвестицій на 01.10.2013 р., млн дол. США	Питома вага кожного регіону в загальному обсязі інвестицій, %	Питома вага кожного регіону з наростаючим підсумком, %	ABC-аналіз
1.	м. Київ	27039	47,80	47,80	A
2.	Дніпропетровська	8912	15,76	63,56	A
3.	Донецька	3394,5	6,00	69,56	A
4.	Харківська	2200,1	3,89	73,45	A
5.	Київська	1891,3	3,34	76,79	A
6.	Одеська	1693,6	2,99	79,78	A
7.	Львівська	1688,1	2,98	82,77	A
8.	АР Крим	1537,5	2,72	85,49	B
9.	Запорізька	1138,1	2,01	87,50	B
10.	Полтавська	1019,9	1,80	89,30	B
11.	Луганська	883,1	1,56	90,86	B
12.	Черкаська	878,1	1,55	92,42	B
13.	Івано-Франківська	741,3	1,31	93,73	B
14.	Закарпатська	450,6	0,80	94,52	B
15.	Сумська	429,8	0,76	95,28	C
16.	Волинська	382,5	0,68	95,96	C
17.	Житомирська	374,3	0,66	96,62	C
18.	Рівненська	307	0,54	97,16	C
19.	Херсонська	284,4	0,50	97,67	C
20.	Миколаївська	274,5	0,49	98,15	C
21.	Вінницька	269,9	0,48	98,63	C
22.	Хмельницька	221,6	0,39	99,02	C
23.	м. Севастополь	186,9	0,33	99,35	C
24.	Чернігівська	122,7	0,22	99,57	C
25.	Кіровоградська	108,1	0,19	99,76	C
26.	Чернівецька	69,7	0,12	99,88	C
27.	Тернопільська	67,2	0,12	100,00	C
Усього		56565,8	100,00	X	X

* Складено та розраховано авторами на основі [14, с. 7].

Дніпропетровська (15,76%), Донецька (6,00%), Харківська (3,89%), Київська (3,34%), Одеська (2,99) та Львівська (2,98) області. До групи B та C увійшли 7 та 13 регіонів, відповідно, питома вага інвестицій у яких – 12,51% та 4,72%, відповідно. Отже, до 20 регіонів нашої країни майже не надходять інвестиції, а це 69,7% від загальної кількості регіонів. Тому для покращення інвестиційного клімату країни, необхідно розробити комплекс заходів, спрямований на підвищення інвестиційної привабливості саме у проблемних регіонах.

Ми поділяємо думки М. І. Стегней та О.Б. Мирончук, які вказують на регіональні проблеми залучення ефективних інвестицій в економіку областей, серед основних з яких є:

- відсутність регіональної системи маркетингу та промоції, недостатня розвиненість інфраструктури підтримки інвестиційної діяльності;

- неконкретизована потреба в інвестиційних ресурсах через відсутність програм соціально-економічного розвитку в значної кількості територіальних громад (малих міст, селищ, сіл), а, отже, недостатня визначеність пріоритетів розвитку таких територій;
- критично недостатня кількість належним чином розроблених інвестиційних пропозицій, що враховують інтереси територіальних громад області та інтереси потенційних інвесторів (тобто є взаємоцікавими як для території, так і для інвесторів) і які є первинним інструментом залучення інвестицій;
- низька зацікавленість внутрішнього інвестора, відсутність дієвих механізмів стимулювання внутрішніх інвестицій на регіональному рівні;
- безсистемність роботи з іноземними інвесторами;
- недостатній рівень кадрового потенціалу органів місцевого самоврядування та державної служби, задіяного в інвестиційних процесах на регіональному та місцевому рівнях;
- неналежна система інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності; нерегулярність, а в багатьох випадках відсутність фінансування програм і заходів з провадження інвестиційної діяльності [15; 16].

Для підвищення інвестиційної привабливості регіонів України необхідно розробити механізм, форми та методи удосконалення регіональної політики у сфері залучення інвестицій, що базуватиметься на засадах поєднання ринкових і владних інструментів і включатиме:

- визначення стратегічних напрямів і пріоритетів інвестиційного розвитку області, прогностичних обсягів потреби регіону в інвестиціях, у тому числі іноземних, на довгострокову перспективу, їх конкретизація на найближчі 5 років із щорічною деталізацією;
- конкретизація пріоритетів інвестування, суб'єктів інвестування, розміру інвестицій і соціально-економічних наслідків для території, визначення суб'єктів і механізмів контролю в щорічних програмах соціально-економічного та культурного розвитку територій;
- опрацювання досвіду, підготовка та надання органам державної влади пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правової бази, що регулює залучення іноземного капіталу та його ефективне використання в господарській діяльності на території України;
- формування конкурентних переваг області у сфері інвестування, у тому числі шляхом підготовки належних бізнес-пропозицій, що враховують як інтереси території, так і інвесторів;
- задіяння інструментів маркетингу регіону при формуванні позитивного іміджу області;
- стимулювання залучення іноземних інвестицій в економіку області через використання важелів впливу фіскального та дозвільного характеру;
- формування кадрового потенціалу державної служби, спроможного забезпечити ефективну роботу з іноземними інвесторами;
- конструктивна співпраця органів виконавчої влади та місцевого самоврядування з суб'єктами господарювання територій (державно-приватне партнерство) та об'єднання їх зусиль щодо залучення ефективного інвестора та досягнення бажаного конкретного результату;

- створення інфраструктурних елементів та удосконалення системи інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності;
- моніторинг досягнутих результатів, узагальнення досвіду, корегування прогнозів і програм.

Загальновідомо, що ефективність реформування економіки будь-якої країни, її структурні перетворення з якісним оновленням товаровиробництва, ринкової і соціальної інфраструктури формування сучасного і майбутнього конкурентоздатного середовища неможливе без відповідних капіталовкладень, розробки і здійснення науково обґрунтованих програм і конкретних проектів трансформацій, їх моделювання за оціночним критерієм приросту реального ефекту – зростання валового внутрішнього продукту та національного доходу в розрахунку на одну особу. У цьому, власне, і полягає суть економічної стратегії і тактики державних дій щодо досягнення сталого розвитку, формування і відтворення ресурсного потенціалу – необхідних матеріальних (включаючи природні), фінансових і трудових та використання наявних ресурсів.

Слід зазначити, що розраховувати кожній країні виключно на власні ресурси забезпечення усестороннього соціально-економічного розвитку зараз уже неможливо. На те й існує міжнародний поділ праці, глобалізація світової економіки, вибір кожним своєї ніші в конкурентній боротьбі на міжнародних ринках. Взаємовигідний товарообмін на еквівалентних засадах покликаний у величезних масштабах доповнювати процеси ресурсо- і товарозабезпечення внутрішніх потреб населення кожної держави. Йдеться про моделювання раціонального вибору пріоритетів кожною країною в умовах дійсної ринкової лібералізації. На жаль, її сьогодні ще не існує, хоча на словах вона широко пропагується і рекламується тими могутніми міжнародними силами, які під виглядом повної ринкової лібералізації так званого «вільного» ринку концентрують у себе світовий капітал здебільшого за рахунок економічно слабких країн.

Тим самим на загальнопланетарному рівні збільшується розрив у рівнях життя народів груп економічно могутніх і груп економічно відсталих країн. Деякі з них (за оцінками міжнародних експертів) уже відстали не тільки від країн – лідерів світового прогресу, але й від середньорозвинених країн назавжди. Вони вже втратили інвестиційні можливості власного внутрішнього відтворення. Зовнішня ж, так звана «фінансова допомога», здебільшого зводиться до неухильної кредитної заборгованості, з якої немає іншого виходу, крім розрахунків сировинними природними ресурсами.

Однак у складній політичній ситуації, що склалася в Україні, позитивним сигналом для бізнес-спільноти є кроки, які сьогодні робить Міжнародний валютний фонд, уряд США та Світовий Банк, надаючи Україні фінансові ресурси. Це позитивний сигнал для інвесторів, приватних банків і компаній для того, щоб йти в Україну і вкладати кошти в її економіку.

Без надійних капіталовкладень, гарантованих перш за все самим відтворювальним процесом, неможливо забезпечити створення і впровадження новітніх технологій, систем сучасної організації і управління товаровиробництвом і збутом продукції, розвиток ринкової інфраструктури, сучасної інформатизації суспільства тощо. Це фундаментальні основи для забезпечення конкурентоздатності національного товаровиробництва.

Список використаних джерел

1. Губський Б. В. Інвестиційні процеси в глобальному середовищі / Б. В. Губський. – К. : Наукова думка, 1998. – 125 с.
2. Кісіль М. І. Стратегічні напрями інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства [Електронний ресурс] / М. І. Кісіль // Економіка АПК. – 2012. – №9. – С. 36-39. – Режим доступу : <http://nbuv.gov.ua/portal>
3. Лукинов І. І. Інвестиційна політика в стабільному економічному розвитку [Електронний ресурс] / І. І. Лукинов // Економіка України. – 2004. – №10. – Режим доступу : http://www.niur.gov.ua/ukr/econom/kgugly_stil%2799/lukinov.htm
4. Герасимчук З. В. Економічна сутність інвестиційної інфраструктури регіону / З. В. Герасимчук, Ю. А. Подерня-Масюк // Економічні науки. Серія «Регіональна економіка» : [зб. наук. праць Луцький нац. технічний ун-т.]. – 2008. – № 5(17), Ч. 2. – С. 6-14. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/En_re/2008_5_2/zbirnuk...
5. Дорогунцов С. І. Інвестування та інноваційна діяльність як основа ефективного відтворення економіки України / С. І. Дорогунцов // Проблеми науки. – 2003. – №10. – С. 16-20.
6. Бутко М. Сучасна проблематика оцінки інвестиційної привабливості регіону / М. Бутко, С. Зеленський, О. Акименко // Економіка України. – 2005. – № 11. – С. 30-37.
7. Экономические и информационно-аналитические основы управления инвестиционными объектами : монография / под. ред. К. В. Балдина. – М. : Изд-во Московского психолого-социального института, 2004. – 296 с.
8. Коденська М. Ю. Інвестиційні пріоритети в аграрно-промисловому виробництві / М. Ю. Коденська // Економіка АПК. – 2010. – №5. – С. 49-53.
9. Коломієць І. Ф. Інвестиційна привабливість регіону / І. Ф. Коломієць // Вісник Львівського державного інституту новітніх технологій та управління імені В'ячеслава Чорновола. Серія Економічні науки. – 2007. – № 1. – С. 171-186.
10. Хобта В. М. Активізація і підвищення ефективності інвестиційних процесів на підприємствах : монографія / В. М. Хобта ; НАН України. Ін-т економіки промисловості, ДНТУ. – Донецьк, 2005. – 343 с.
11. Інформація офіційного сайту Міністерства економічного розвитку і торгівлі в Україні щодо інвестиційного клімату в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=36525
12. Надходження та освоєння інвестицій у спеціальних (вільних) економічних зонах та на територіях пріоритетного розвитку України за інвестиційними проектами у січні-вересні 2013 року : статичний бюлетень / Державна служба статистики України. – К., 2013. – 69 с.
13. Соляник О. М. Практичні аспекти застосування АВС-аналізу у логістичному управлінні / О. М. Соляник, О. В. Осиненко // Вісник Сумського державного університету. Серія «Економіка». – 2009. – №2. – С. 105-112.
14. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності України у січні-вересні 2013 року : статистичний бюлетень / Державна служба статистики України. – К., 2013. – 168 с.
15. Стегней М. І. Інвестування як інструментарій забезпечення сталого розвитку сільських територій / М. І. Стегней // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». – 2011. – №8-1. – С. 165-175.
16. Мирончук О. Б. Концептуальні аспекти інвестиційного забезпечення розвитку національної агросфери / О. Б. Мирончук // Вісник Харківського національного аграрного університету. – 2012. – Вип. 10. – С. 181-187.

References

1. Hubskey, B. V. (1998). *Investytsiyni protsesy v hlobal'nomu seredovyshchi* [Investment processes in global environment]. Kyiv: Naukova Dumka. [in Ukrainian].
2. Kisił, M. I. (2012). *Stratehichni napryamy investytsiynoho zabezpechennya rozvytku sil's'koho hospodarstva* [Strategic directions of investment insuring for development of agriculture]. *Ekonomika*

- APK – *The Economy of Agro-Industrial Complex*, 9, 36-39. Retrieved from <http://www.nbu.gov.ua/portal> [in Ukrainian].
3. Lukinov, I. I. (2004). Investytsiyna polityka v stabil'nomu ekonomichnomu rozvytku [Investment policy in a stable economic development]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, 10. Retrieved from http://www.niurr.gov.ua/ukr/econom/krugly_stil%2799/lukinov.htm [in Ukrainian].
  4. Herasymchuk, Z. V., & Podernya-Masyuk, Y. A. (2008). Ekonomichna sutnist' investytsiynoi infrastruktury rehionu [Economic essence of investment infrastructure of the region]. In *Ekonomichni nauky. Seriya Rehional'na ekonomika [Economics. Series Regional Economics]*: Vol. 17.2(5) (pp. 6-14). Lutsk: Lutsk National Technical University. [in Ukrainian].
  5. Doroguntsov, S. I. (2003). Investuvannya ta innovatsiyna diyal'nist' yak osnova efektyvnoho vidtvorennia ekonomiky Ukrainy [Investment and innovative activity as the basis of effective reproduction of economy of Ukraine]. *Problemy nauky – Problems of Science*, 10, 16-20. [in Ukrainian].
  6. Butko, M., Zelens'kyy, S., & Akymenko, O. (2005). Suchasna problematyka otsinky investytsiynoi pryvablyvosti rehionu [Modern problems of evaluation of investment attractiveness of the region]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, 11, 30-37. [in Ukrainian].
  7. Baldin, K. V. (Ed.) (2004). Ekonomicheskiye i informatsionno-analiticheskiye osnovy upravleniya investitsionnyimi ob'yektami [Economic and information-analytical bases of management by investment objects]. Moscow: Publishing of the Moscow Socio-Psychological Institute. [in Russian].
  8. Kodens'ka, M. U. (2010). Investytsiyni priorytety v aharno-promyslovomu vyrobnytstvi [Investment priorities in agro-industrial production]. *Ekonomika APK – The Economy of Agro-Industrial Complex*, 5, 49-53. [in Ukrainian].
  9. Kolomyets', I. F. (2007). Investytsiyna pryvablyvist' rehionu [Investment attractiveness of the region]. In *Visnyk L'vivs'koho derzhavnoho instytutu novitnikh tekhnolohiy ta upravlinnya imeni V'yacheslava Chornovola. Seriya Ekonomichni nauky [Bulletin of the Lviv State Institute of Advanced Technologies and Management named Vyacheslav Chornovil. Series Economics]*: Vol. 1 (pp. 171-186). Lviv. [in Ukrainian].
  10. Khobta, V. M. (2005). *Aktyvizatsiya i pidvyshchennya efektyvnosti investytsiynykh protsesiv na pidpryyemstvakh [Activation and increasing of effectiveness of investment processes in enterprises]*. Donetsk: Institute of the Economy of Industry of the NAS of Ukraine, Donetsk National Technical University. [in Ukrainian].
  11. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2014). Information of the official website of the Ministry about the investment climate in Ukraine. Retrieved from http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=36525 [in Ukrainian].
  12. State Statistics Service of Ukraine (2013). *Nadkhodzhennta ta osvoyennya investytsiy u spetsial'nykh (vil'nykh) ekonomichnykh zonakh ta na terytoriyakh priorityetnoho rozvytku Ukrainy za investytsiynymi proektamy u sichni-veresni 2013 roku [Revenues and investment development in special (free) economic zones and in territories of priority development of Ukraine according to investment projects in 2013, January-September]*. Kyiv. [in Ukrainian].
  13. Solyanyk, O. M., Osinenko, O. V. (2009). Praktychni aspekty zastosuvannya ABC-analizu u lohistychnomu upravlinni [Practical aspects of the application of ABC – analysis in logistics management]. *Visnyk Sums'koho derzhavnoho universytetu. Seriya Ekonomika – Bulletin of Sumy State University. Series Economy*, 2, 105-112. [in Ukrainian].
  14. State Statistics Service of Ukraine (2013). *Investytsiyi zovnishn'oekonomichnoyi diyal'nosti Ukrainy u sichni-veresni 2013 roku [Investments of foreign economic activity of Ukraine in 2013, January-September]*. Kyiv. [in Ukrainian].
  15. Stehney, M. I. (2011). Investuvannya yak instrumentariy zabezpechennya staloho rozvytku sil's'kykh terytoriy [Investment as an instrument of insurance of rural territories sustainable development]. In *Visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu «Kharkivs'kyi politekhnichnyi instytut» [Bulletin of the National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute»]*: Vol. 8(1) (pp. 165-175). Kharkiv. [in Ukrainian].
  16. Myronchuk, O. B. (2012). Kontseptual'ni aspekty investytsiynoho zabezpechennya rozvytku natsional'noyi ahrosfery [Conceptual aspects of investment insurance the development of national agricultural sphere]. In *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho aharnoho universytetu [Bulletin of the Kharkiv National Agrarian University]*: Vol. 10 (pp. 181-187). Kharkiv. [in Ukrainian].

Irtysheva I. O., Kramarenko I. S. Investment attractiveness of economics: interregional asymmetries.

The purpose of the research is to highlight the specificity of investment attractiveness of economics in Ukraine and its regions, study interregional asymmetries of incoming investments, decision of problems of attracting of effective investments and identification of key directions to increase investment attractiveness of Ukrainian regions.

In the article are described the specifics of investment attractiveness of Ukrainian economy and its regions. We investigate interregional asymmetries of investment income. It is proved that investments and their dynamics make a function of a kind of barometer of the state of national economy. Economic growth and macroeconomic stability depend on them. They give the opportunity to form the structure of the national economy that corresponds to the requirements of market conjuncture. Investments serve as a tool to even the levels of social-economic development, help to ensure the growth of the level and quality of life of members of society. This confirms the importance of investments in the implementation of processes of social reproduction. We reveal problems in attracting of effective investments and defined key directions of increasing of Ukrainian regions investment attractiveness. In providing of the output of the economy from a crisis situation and its sustainable development, the decisive role plays scientifically grounded investment policy of State and regional institutions. They determine real sources, directions and structure of investments, making of rational and efficient reproductive processes for performance of national, regional and local social-economic and technological programs, reproduction processes on macro-, meso- and microeconomic levels. At the same time the most favorable investment climate with the aim of broader involvement has to be created, with foreign investors on mutually beneficial grounds.

It is proved that in process of economic crisis a crucial role must play State and regional authorities. Without reliable investments, guaranteed, first of all, by the reproductive process, it is impossible to ensure the creation and introduction of the newest technologies, systems of modern organization and management by goods production and sale of products, development of market infrastructure, modern informatization of society, etc.

Key words: investments, investment attractiveness, foreign investors, interregional asymmetries.

Иртышева И. А., Крамаренко И. С. Инвестиционная привлекательность экономики: межрегиональные асимметрии.

Изложена специфика инвестиционной привлекательности экономики Украины и ее регионов, исследованы межрегиональные асимметрии поступления инвестиций. Доказано, что в обеспечении выхода экономики из кризисного состояния и стабильного ее развития решающую роль играет научно обоснованная инвестиционная политика государственных и региональных органов власти. Именно они определяют реальные источники, направления и структуру инвестиций, осуществления рациональных и эффективных воспроизводственных процессов под выполнение общегосударственных, региональных и местных социально-экономических и технологических программ, воспроизводственных процессов на макро-, мезо- и микроэкономическом уровнях. Одновременно создается и наиболее благоприятный инвестиционный климат с целью более широкого привлечения, наряду с внутренними, иностранных инвесторов на взаимовыгодных основаниях. Выявлено проблемы привлечения эффективных инвестиций и определены ключевые направления повышения инвестиционной привлекательности регионов Украины.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная привлекательность, иностранные инвесторы, межрегиональные асимметрии.

Іртищева Інна Олександрівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту Національного університету кораблебудування ім. адмірала Макарова (e-mail: inna1@mail.ru).

Крамаренко Ірина Сергіївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та кредиту Миколаївського міжрегіонального інституту розвитку людини Університету «Україна» (e-mail: ira.kramarenko@mail.ru).

Надійшло 30.04.2014 р.